



**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK  
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika  
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi  
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

## **A Didactic Approach to the Development of AI Competencies**

**Karimova Diyora Abduvaxidovna**

TUIT (Tashkent University of Information Technologies),

Department of Foreign Languages

e-mail: [diyora.karimova.87@mail.ru](mailto:diyora.karimova.87@mail.ru)

**Abstract.** In this thesis, the content of the development of students' competencies in the use of artificial intelligence in the process of higher education is substantiated from a didactic point of view. The goal is to determine the composition of competence, to harmonize it with the content of the subject and the system of tasks. The methodology is based on analytical-synthetic, modeling, and pedagogical design approaches. Scientific novelty is expressed in the design of competencies through a three-layer content model.

**Keywords.** Artificial intelligence, competence, didactic content, prompt literacy, academic integrity, assessment rubric, learning tasks

### **AI kompetensiyalarini shakllantirishning didaktik yondashuvi**

**Karimova Diyora Abduvaxidovna**

TATU, Chet tillar kafedrası

e-mail: [diyora.karimova.87@mail.ru](mailto:diyora.karimova.87@mail.ru)

**Annotatsiya.** Ushbu tezisdá oliy ta'lim jarayonida talabalarning sun'iy intellektdan foydalanish kompetensiyalarini rivojlantirish mazmuni didaktik nuqtayi nazardan asoslanadi. Maqsad kompetensiya tarkibini aniqlash, uni fan mazmuni va topshiriqlar tizimi bilan uyg'unlashtirishdir. Metodologiya tahliliy-sintez, modellashtirish va pedagogik dizayn yondashuvlariga tayangan. Ilmiy yangilik kompetensiyalarni uch qatlamli mazmun modeli orqali loyihalashda ifodalanadi.



**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK  
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika  
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi  
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

**Kalit so‘zlar.** Sun’iy intellekt, kompetensiya, didaktik mazmun, prompt savodxonligi, akademik halollik, baholash rubrikasi, o‘quv topshiriqlari

Sun’iy intellekt vositalari, ayniqsa tabiiy tilni qayta ishlashga asoslangan generativ tizimlar, ta’limda axborotni izlash, tahlil qilish, matn yaratish, kod yozish, vizual materiallarni talqin qilish kabi faoliyatlarni tezlashtirayotgani bilan birga, bilimning o‘zlashtirilishi, mualliflik, ishonchlilik va mas’uliyat masalalarini ham keskinlashtirmoqda. Shu sababli “sun’iy intellektdan foydalanish kompetensiyasi”ni oddiy texnik ko‘nikma sifatida emas, balki maqsadga yo‘naltirilgan, me’yoriy cheklovlarni biladigan, natijani tekshiradigan va ta’limiy vazifani hal etishga xizmat qiladigan integrativ sifat sifatida talqin etish lozim.

Kompetensiya mohiyatan bilim, ko‘nikma, munosabat va tajribani birlashtiradi; SI bilan ishlash esa bu komponentlarni yanada aniqroq me’yorlashtirishni talab qiladi. Birinchidan, talaba SI tizimlarining ishlash tamoyillari, ularning ehtimolliiy tabiati, “ishonchli ko‘rinadigan xatolik” hodisasi va ma’lumotlar manbalariga bog‘liqligini tushunishi zarur. Ikkinchidan, u o‘quv maqsadiga mos so‘rov (prompt) tuzish, cheklov qo‘yish, natijani formatlash, javobni qayta so‘rash, muqobil yechimlarni solishtirish kabi amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘lishi kerak. Uchinchidan, mas’uliyatli munosabat komponenti akademik halollik, plagiatning yangi ko‘rinishlari, shaxsiy ma’lumotlarni oshkor etmaslik, mualliflik va iqtibos madaniyati, shuningdek, SI bergan javobni tanqidiy tekshirish odatini o‘z ichiga oladi. Nihoyat, tajriba komponenti real o‘quv vazifalarida SI yordamida muammo qo‘yish, tahlil qilish, dalillash, natijani taqdim etish va refleksiya qilishni qamrab oladi. Xalqaro yondashuvlarda bu yo‘nalishlar raqamli savodxonlik va AI literacy tushunchalari bilan yaqinlashadi, biroq ularni milliy ta’lim standartlari, fan dasturlari va baholash amaliyoti bilan uyg‘unlashtirmasdan turib, kompetensiya “umumiy tavsiya” darajasida qolib ketishi mumkin. Tezisning markaziy



**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK  
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika  
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi  
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

g‘oyasi shundan iboratki, SI kompetensiyalarini rivojlantirish mazmuni uch qatlamli didaktik model orqali loyihalanishi kerak: invariant yadro, fan- va kasbga yo‘naltirilgan modul hamda reflektiv-nazorat qatlami. Invariant yadro barcha ta‘lim yo‘nalishlari uchun umumiy bo‘lib, SI bilan ishlashning minimal zarur bilimlari va universal amaliy harakatlarini belgilaydi.

Bu qatlamda “SI javobi manba emas”, “har bir natija tekshiruvdan o‘tadi”, “so‘rov aniq maqsad va kontekst bilan beriladi”, “ma‘lumotlar xavfsizligi ta‘minlanadi” kabi prinsiplar o‘quv mazmuniga singdiriladi. Fan- va kasbga yo‘naltirilgan modul esa muayyan fan metodologiyasi bilan bog‘lanadi: masalan, pedagogika va metodika fanlarida dars ishlanmasi, baholash rubrikasi, test topshiriqlarini ishlab chiqish; tabiiy fanlarda tajriba ma‘lumotlarini tahlil qilish va vizualizatsiya; ijtimoiy-gumanitar yo‘nalishda matnlarni kontent-tahlil qilish, argumentatsiya xaritasini tuzish. Reflektiv-nazorat qatlami esa talabaning SI bilan ishlash jarayonini hujjatlashtirish, qarorlar asosini ko‘rsatish, natijani dalillar bilan himoya qilish va xatoliklarni tahlil qilish orqali kompetensiyani barqarorlashtiradi. Mazkur qatlam, ayniqsa, OAK talablari nuqtayi nazaridan ilmiy yozuv madaniyati va manbalar bilan ishlashning me‘yoriyligini mustahkamlashda muhimdir. Mazmuni tanlash va tartiblashda bir nechta metodologik tamoyillar ustuvor bo‘lishi lozim. Birinchisi, maqsadga muvofiqlik tamoyili: SI vositasi o‘quv maqsadiga xizmat qilmasa, undan foydalanish faqat “ta‘sirchanlik” uchun bo‘lib qoladi. Ikkinchisi, verifikatsiya tamoyili: har qanday SI natijasi kamida ikki yo‘l bilan tekshiriladi, ya‘ni manbaga qaytish va muqobil yechim bilan solishtirish. Uchinchi tamoyil, shaffoflik: talaba qaysi bosqichda SI dan foydalanganini, qanday so‘rov berganini va natijani qanday qayta ishlaganini ko‘rsatadi. To‘rtinchisi, me‘yoriylik: akademik halollik qoidalari, iqtibos keltirish tartibi, plagiatni oldini olish hamda shaxsiy ma‘lumotlarni himoya qilish masalalari mazmunning ajralmas qismi bo‘ladi. Bu



**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK  
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika  
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi  
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

tamoyillar nazariy bayon sifatida qolmasligi uchun ular topshiriqlar tizimi va baholash mezonlariga kodlanishi zarur.

Topshiriqlar tizimi kompetensiyani shakllantiruvchi asosiy mexanizm bo‘lgani sababli, mazmuni aynan topshiriqlar ketma-ketligi orqali konkretlashtirish maqsadga muvofiq. Birinchi bosqichda diagnostik topshiriqlar qo‘yiladi: talaba SI imkoniyatlari va cheklovlari haqida tushunchasini, oddiy so‘rov tuzish va javobdagi xatoliklarni aniqlash qobiliyatini namoyon etadi. Ikkinchi bosqichda o‘rgatuvchi topshiriqlar beriladi: bir xil muammoni turli so‘rov strategiyalari bilan yechish, natijani tuzatish, formatlash, qisqartirish yoki argumentatsiyani kuchaytirish. Uchinchi bosqichda integrativ topshiriqlar amalga oshiriladi: talaba SI yordamida ma’lumot yig‘adi, lekin yakuniy xulosa va matnni mustaqil dalillash orqali yaratadi; bu jarayonda manbalar tanlanadi, bibliografik tavsif me’yorlari va iqtibos madaniyati saqlanadi. To‘rtinchi bosqichda esa tadqiqotga yo‘naltirilgan topshiriqlar qo‘yiladi: mini-tadqiqot dizayni, metod tanlash, natijani talqin qilish va cheklovlarni ko‘rsatish. Bunday ketma-ketlik kompetensiyani fragmentar emas, balki rivojlanish trayektoriyasi sifatida shakllantiradi va talabaning o‘qish strategiyasini ongli boshqarishga olib keladi. Baholash masalasi mazkur tezisda alohida mazmuniy blok sifatida qaraladi, chunki SI sharoitida “natija”ni baholash yetarli bo‘lmay, “jarayon”ni baholash ham zarur bo‘ladi. Shuning uchun rubrikalashgan baholash yondashuvi maqsadga muvofiq: unda so‘rovning aniqligi va cheklovlari, tekshiruv strategiyasi, manbalar bilan ishlash sifati, yakuniy mahsulotning mantiqiyligi va akademik uslubi, shuningdek refleksiya darajasi mezon sifatida olinadi. Bunda talabaning SI dan foydalanishi taqiqlanmaydi, aksincha, nazorat ostiga olinadi: talaba “SI yordam berdi” degan umumiy ibora bilan cheklanmay, qanday bosqichda, qaysi maqsadda va qanday tahrir bilan foydalanganini ko‘rsatadi. Bu yondashuv bir tomondan halollikni ta’minlasa, ikkinchi tomondan SI dan qo‘rqish yoki uni yashirin



**“ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK  
TARAQQIYOTNING USTUVOR YO‘NALISHLARI” nomli Respublika  
ilmiy-amaliy masofaviy konferensiyasi  
VOLUME-1, ISSUE-1, 2026**

ishlatish motivlarini kamaytiradi. O‘qituvchi uchun esa baholashning ishonchliligi oshadi, chunki rubrika jarayonning tekshiriladigan izlarini talab qiladi.

**Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.**

1. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии. Москва: Педагогика, 1989. 192 с.
2. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования. Москва: Народное образование, 2003. 112 с.
3. UNESCO. Guidance for generative AI in education and research. Paris: UNESCO Publishing, 2023. 64 p.
4. Graham S. Artificial intelligence, writing, and education: A review and future directions. New York: Routledge, 2024. 208 p.